

Verken een plekje uit de Zwinstreek

Boerenhol, Lapscheurse gat, malende molens, historische gebouwen,... Je komt wat tegen in de Zwinstreek. Maar vanwaar komen deze namen, voor wat dienen of dienden deze rare bouwsels. Ze leveren stuk voor stuk interessante verhalen en vertelsels op over de Zwinstreek. Meer dan een verkenning waard!

Naam: Claudy Basting

Locatie: De Sluuswachter in Cadzand-Bad

Beschrijving (incl. foto's):

Tussen 1870 en 1875 werd met kruitwaggen, schop en veel goedkope mankracht een kanaal gegraven tussen de Bakkersdam bij Oostburg richting Cadzand om het overtollige oppervlaktewater van de achterliggende polders af te voeren naar zee.

Een sluiz (*de sluuze in ons Kezansse dialect*) is daarbij noodzaak als technisch hulpmiddel. Anders stroomt bij vloed het achterliggende land vol met zeewater, hetgeen niet de bedoeling is.

Bij eb wordt het polderwater, dat dan aan de landzijde veel hoger staat dan het zeewater aan de andere kant, de volle vrijheid gegeven richting zee te stromen en is men het kwijt.

Achter deze zeesluis lag nog een z.g. wachtsluis als extra zekerheid voor het geval bij grote stormvloed, zoals bijv. in 1953, de zeesluis het niet zou houden.

Deze wachtsluis lag ter hoogte van waar u nu landinwaarts het houten fiets/voetgangersbruggetje ziet.

Op de foto ziet u Piet de Lijser, de laatste sluuswachter van Cadzand aan het windwerk. Hij bediende daarmee de sluisdeuren. Het gebeurde met de hand en was loodzwaar werk.

De vissers van Retranchement verloren na de verzanding van het Zwin in 1875 hun haventje. Als compensatie werd in 1902 in Cadzand-Bad een haventje gegraven.

De sluuze vervulde feitelijk een dubbel doel. Het werd al spoedig een sociaal trefpunt waar de weinige autochtone Kezantenaren elkaar na een vermoeiende dagtaak troffen. Het was de tijd dat de Kezantenaren zelf in hun schuurtje bivakkeerden en hun huis verhuurden aan de toeristen, de badgasten.

Toerist en Kezantenaar, men kende elkaar en had tijd voor een praatje.

En was er niemand dan was er altijd nog wel de sluuswachter te vinden met een goed advies over het weer voor de komende dagen, de kwaliteit van de mosselen dit seizoen, of de goeie raad niet te ver de zee in te gaan, want *'de wind is afluandig en d'r zit een sterke onderstroom bie afgaand water'*.

En die sluuswachter, die wist uiteraard alles van het weer af.

Die keek naar de lucht en zei: *'gao morgen mao nao Brugge wan de wind draoi na't zuuen en da krieg je 'nhieile dag 'n miezerigge motregen'*.

In de 90er jaren toen de contouren van een vernieuwend Cadzand-Bad zich begonnen af te tekenen bouwde een kleinzoon van de laatste sluiswachter van Cadzand een klein appartementencomplex op de grond van z'n grootvader. Dit appartementencomplexje, 'De Sluiswachter' was de aanleiding een beeld aan te bieden aan de gemeenschap

'De sluiswachter' als symbool voor al die oude Kezantenaoren op de sluuze. Symbool van een periode die niet meer terug komt.

Het oorspronkelijke beeld, vervaardigd van gegoten graniet, werd helaas onherstelbaar vernield. Dat was jammer, want Cadzand-Bad heeft niet zo erg veel publieke kunst aan te bieden.

De toenmalige gemeente Oostburg(1970-2003) is van mening geweest dat de sluiswachter terug moest komen en heeft Hugo Metser, de ontwerper van het oorspronkelijke beeld, opdracht gegeven een nieuw beeld te vervaardigen.

Dit bronzen beeld is op 20 december 2000 geplaatst en onthuld óp de sluuze waar een sluiswachter thuis hoort. Je kunt er weer tegen praten, je mag met hem op de foto en je kunt er nog steeds Kezantenaoren aantreffen die bereid zijn je de weersverwachting voor morgen en de rest van de week te voorspellen.

Een echte sluiswachter om de sluzen open en dicht te draaien is er niet meer.

